

ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಲಮ್ಮನ ಮಾತಿಗೆ 'ನೀನು ದೊಡ್ಡವರ ಮನಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಿತ್ತು. ಜಾಡಮಾಲಿ ಮನೇಲಿ ಅಲ್ಲ. ಈಗೇನು ನೀನು, ಗಂಡ ಇಬ್ಬರು ದುಡಿಸಿರಿ. ಆಸೆ ಅಂದಿದ್ದನ್ನಾ ಮಾಡೋ' ಕಾಳವ್ವನ ಮಾತಿಗೆ 'ಹೂಂ ಎಲ್ಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೆಕ್ಕಿದಯಾ...ನೀನೇ ನೋಡ್ತೀಯಾ? ಹಾಸಿ ಹೊದಿತಿರದಾ? ದಿನಾ ಬೀದಿ ಗುಡಿಸಿದ್ದೂ ಆ ಮೇಸ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ಸರಿ ಗುಡಿಸಿಲ್ಲಾ...ಇಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಬಂದ್ಯೆ ಅಂತ ದುಡ್ಡು ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರನ್ನಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಗತೀನಿ ಅಂತ ಧಮ್ಮಿ ಬೇರೆಯಾ. ಇನ್ನೂ ಅವನು ದುಡಿಯಾದು ಕುಡಿಯಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯಕಿಲ್ಲಾ. ಕುಡಿದಿದ್ದೆ ಕಕ್ಕಸ್, ಗುಂಡಿಗೆ ಇಳಿಯಾಕಾದಿತಾ ಅಂತಾನೆ. ಈ ಪಟ್ಟದಾಗಿ ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ, ಸಂಸಾರ ಅಂದ್ರೆ ಸಸಾರಾನಾ?'

'ಹೇ ನಿಂಗೇನ್ ಮಕ್ಕಳಾ ಮರಿನಾ? ದಿನಾ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೂ ಮುಡಿಯದೇನು ಕಷ್ಟನಾ?' ಅಂದ ಕಾಳವ್ವ ಸೊಂಟದಿಂದ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತೆಗೆದು ಬಾಯಿಗೆ ಒತ್ತಿರಿಸಿದ್ದು. 'ನೀ ಅನ್ನೋದು ನಗಸಾಟಿಕೆನೆಯಾ...ಅಲ್ಲಾ ಬಸರಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಗಳಿದೆ ಮೋರಿ ಸೇರಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ತಿ. ಬಿಮ್ಮನಸೆ ಆಗಿ ಉಳಿತಾನೇ ಇಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರ್ ಹಾಲು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನು ರಕ್ತ ಕಮ್ಮಿ ಅದೇ ಅಂತಾರೆ. ಮೂರು ಹೊತ್ತು ತಿನ್ನೋ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತಿಂದಂಗೆ ಅಲ್ಲಾ? ಈ ಸರ್ತಿ ಚೌಡಮ್ಮಂಗ ಹರಸಕಂಡಿನಿ ಉಡಿ ತುಂಬಾಳೇನೋ ನೋಡಾನಾ. ಈ ಕಷ್ಟದಾಗಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾತೆಲ್ಲಕ್ಕಾ?' ಎಂದು ಕಾಳವ್ವನ ಬಳಿ ಹಗುರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಚಲಮ್ಮ ಗಂಡನ ಮುಖ ಕಂಡು ಮನೆಯೆಂಬ ಗೂಡು ಸೇರಿದಳು.

'ಚಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿ ದ್ವೀಯಾ? ಸ್ವಲ್ಪ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅತ್ತ ಬಾ' ಅಂತ ಪೂಜಾರಪ್ಪ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕರೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಇವತ್ತೆನಪ್ಪಾ ಗ್ರಾಚಾರ ಅಂದುಕೊಂಡು 'ಬತ್ತಿನಿ ನಡಿಯಣ್ಣಾ' ಅಂತ ಅವರ ಹಿಂದೆನೇ ಗಾಡಿ ನುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಪೂಜಾರಪ್ಪ ಗಡಬಡಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೋದವನೆ ಚಲಮ್ಮ ನಿಗೆ 'ನೋಡು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ತುಂಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾನೆಲ್ಲಾ ತಗೋ' ಎಂದು ತೋರಿಸಿದ. ಬಾಡಿದ ಹೂವನ್ನತ್ತಿ ಗಾಡಿಗೆ ಸುರಿದ ಚಲಮ್ಮ ಇದ್ದವಾ ಹೊಸ ಕೆಲ್ಲ ಅಂತ ಆ ಬೀದಿಯಿಂದ ಈ ಬೀದಿಗೆ ಹಿಂಗೆ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅಂದುಕೊಂಡಳು.

'ನೋಡು ಆ ಕವರನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಹಾನೆಲ್ಲಾ ತಗೊಂಡು ಹೋಗು' ಅಂತ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ. ನೋಡಿದರೆ ಆಗ ತಾನೇ ಅರಳಿ ನಿಂತ ಫೈಶ್ ಹೂ. 'ಯಾಕೆ? ಪೂಜೆಗೆ ತಂದ ಹೂ.. ಪೂಜೆ ಮಾಡಕ್ಕಿಲ್ಲವಾ...' ಅಂತ ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರಿ ಕಣ್ಣರೆಯಾಗಿದ್ದ. ಚಲಮ್ಮನಿಗೆ ಘಮಲು ಹೂ ಸಿಕ್ಕ ಸಂಭ್ರಮ ಒಂದು ಕಡೆ, ಸಂಶಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ. ಯಾರನ್ನಾದ್ದು ಕೇಳುವ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯಾರೂ ಕಾಣಿಸದೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಕವರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಗಾಡಿ ಮುಂಭಾಗ ದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಂದೊಂದೆ ಹೂ ಎತ್ತಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕಿಡ ತೊಡಗಿದಳು. ಕೆಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹಾರ ನಗುತ್ತ ಮಲಗಿತ್ತು. ದಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ಅದನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ದೀರ್ಘವಾಗಿ

ಘಮಲು ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಕಸದ ವಾಸನೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಘಮಲು ಮೂಗಿನ ವಳ್ಳೆಯೊಳಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮನಗಂಡ ಚಲಮ್ಮ ಹಾರವನ್ನು ಕವರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೆಲಸದ ಕಡೆ ಗಮನಕೊಟ್ಟಳು. ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಕವರಿಟ್ಟು ಅದು ಅಲ್ಲೇ ಇದೆಯಾ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಮೇಸ್ತಿಗೆ ಹಾಜರಾತಿ ನೀಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ತಲೆಬಾಚಿ ಹೂ ಮುಡಿಯುವ ಸಂಭ್ರಮ ಹೊತ್ತು ಮನೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಳು.

ಮನೆ ಮುಂದೆ ಕಾಳವ್ವ ಕುಳಿತು ಅಕ್ಕಿ ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ಚಲಮ್ಮ ಬೇಗ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ 'ಅದ್ದೇನು ಇವತ್ತು ಬೇಗನೇ ಬಂದಿ' ಎಂದಳು. 'ಹೇ ಬತ್ತಿನಿ ಇರು. ದೇವರಿಗೆ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು ಕೇಳದೆ ಅನ್ನು' ಅಂತ ಮುಖವನ್ನು ಮೊರದಗಲ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದಳು.

'ಹಾದಾ ಎಟ್ ತಿಂಗಳು' ಅಂದ್ಲೂ ಕಾಳವ್ವ. 'ಹೇ ನಿನ್ನಾ.. ಬಸರಿ ಅಲ್ಲಾ.. ಇವತ್ತು ಕನಸು ಖರೆ ಆಗದೆ ಕಾಳಕ್ಕ. ಘಮಲು ಸಾಬೂನಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ತಲೆಬಾಚಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ...ಅದೂ ಫೈಶ್ ಮುಡಿಯದದೆ' ಎಂದಳು. 'ಅದೇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವ. ಅದೂ ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ' ಅಂದ ಕಾಳವ್ವನಿಗೆ 'ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜಾರಪ್ಪ ಇವತ್ತು ಇಡೀ ವಠಾರಕ್ಕೆ ಹಂಚೋ ಹಂಗೆ ಕವರ ತುಂಬಾ ಫೈಶ್ ಊವ ಕೊಟ್ಟೊನೆ ನೋಡು' ಎಂದು ಕವರನ್ನು ಮುಂದಿಡಿದಳು ಚಲಮ್ಮ. 'ಮಾಡೋ ಪೂಜೆ ಬಿಟ್ಟು, ದೇವರಿಗೂ ಹಾಕ್ಲೆ ನಿಂಗೆ ಕೊಟ್ಟಾನೆ ಅಂದ್ರೆ...'

'ಹೇ ಅದನ್ನೆ ನಾನು ಕೇಳನಾ ಅಂದ್ರೆ ಪತ್ತೆನೇ ಇರ್ನಿಲ್ಲಾ ಅಂತಿನಿ' ಅಂದ ಚಲಮ್ಮನ ಮಾತು ಇನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸಂಕ್ರ ಪೂಜಾರಪ್ಪನ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತಂತೆ ಅಂತ ಸುದ್ದಿ ಕೊಟ್ಟ. 'ನಾ ಹೇಳಿಲ್ಲವಾ ಹಂಗೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಹೂ ನಮಗೆ ಕೊಡ್ತಾರಾ ಅಂತ. ಇದ್ದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹಿಕ್ಕತ್ ಅದೇ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಅದು ನಿಜ ಆಯ್ತು ನೋಡು' ಎಂದ ಕಾಳವ್ವನಿಗೆ 'ಅದ್ರೆನ್ ಆಯ್ತು?' ಎಂದು ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಂದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೋ ಎಂಬ ಆತಂಕದಲ್ಲಿ ಕವರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದಳು ಚಲಮ್ಮ.

'ಏನು ಆಗಾಕಿಲ್ಲ. ದೇವಿಗೆ ಅಂತ ತಂದಿದ್ದು ಆ ದೇವಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಲ್ಲವಾ? ಅದು ಬಿಟ್ಟು ನರ ಮನುಸು ನಾವು ಮುಡಿತಾರಾ?' ಮುನಿದ ಕಂದನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಕಾಳವ್ವ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದಳು. 'ಹಂಗೆಂತ ಈಗ ಬಿಸಾಕದಾ?' ಮತ್ತದೇ ಕೈಜಾರುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಟದಿಂದ ಚಲಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. 'ದೇವರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು ಮನುಸುಗೆ ಅಂತ ಹಾಕಂಗಿದ್ದೆ ಅವರಪ್ಪನ ಹೆಣ್ಣೇ ಪೂಜಾರಪ್ಪ ಹಾಕ್ತ ಇರ್ನಿಲ್ಲವಾ ಕಾಳಕ್ಕ' ಅಂತ ಸಂಕ್ರನೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದ.

'ನಿಜ ಕಣಾ ಇವಳಿಗಾಕ್ ಕೊಡ್ತಿದ್ದ ಆ ಪೂಜಾರಿ. ಇವಳಿಗೊಂದು ಭ್ರಮೆ. ಹೋಗು ಅದನ್ನ ಕಸಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಮುಂದಿನ ಕ್ಯಾಮೆ ನೋಡೋಗು' ಅಂತ ಕಾಳವ್ವ ಎದ್ದು ಹೋದಳು. ಚಲಮ್ಮ ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎದೆಗಾನಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಂತೇ ಇದ್ದಳು.

ಚಪ್ಪಲಿ ಕಳ್ಳ

■ ಗಂಗಾಧರಯ್ಯ ಎಸ್. ಕೆಂಗಳೆ

ಜುಗ್ಗ ಅಂದ್ರೆ ಜುಗ್ಗಾ ಕಣ್ಣೆ ಇವನು. 'ಕಿಲುಬು ದುಗ್ಗಾಣೆ ನನ್ ಮಗಾ' ಅಂತಾರಲ್ಲ ಹಾಗೆ. ಆದ್ರೆ 'ಎಂಜಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಗೇನೂ ಓಡ್ಕಲ್ಲ ಅಂತಾರಲ್ಲ' ಹಾಗಲ್ಲ. ಇವನು ಒಳ್ಳೇ ಜುಗ್ಗಾ ಕಣ್ಣೆ. ಈ ಪ್ರೇತಾತ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೇ ಆತ್ಮ ಕೆಟ್ಟ ಆತ್ಮ ಅಂತ ಇರುತ್ತವಂತಲ್ಲ ಹಾಗೆ, ಜುಗ್ಗರಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೇ ಜುಗ್ಗ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಜುಗ್ಗ ಅಂತಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಗೆ ನೆಂಟರು ಬಂದಾಗ ಅಕ್ಕಿಬೇಳೆ, ತರಕಾರಿಗಳ ಖರ್ಚನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ಜೋರಾಗಿ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿ ಅವರು ಬೇಗ ಹೊರಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಜುಗ್ಗನಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ನೆಂಟರಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಊಟ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಉಳಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡದೆ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅದನ್ನೇ ಚಿತ್ತಾನ್ನ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುವಂತಹ ಒಳ್ಳೇ ಜುಗ್ಗಾ ಕಣ್ಣೆ ನಮ್ಮ ಈ ರಂಗ. ಸಾಲ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತನಲ್ಲ. ಸಾಲ ಪಡೆಯುವಷ್ಟು ಬಡವನೂ ಅಲ್ಲ. ದುಡಿದದ್ದರಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಯಕೆ, ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯ ತುರಿಕೆ, ಹತ್ತವರ ಹರಕೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

'ಲೇ ಶಾಂತ. ತಿಂಡಿ ಆಯ್ತೇನೇ? ಎಷ್ಟೊತ್ತೇ?' ನಡುಮನೆಯಿಂದ ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಕೂಗಿದ.

'ತಿಂಡಿ ಅವಾಗ್ಗೇನೇ ಆಯ್ತುರಿ. ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಕೂಲ್ ಬಸ್ಸು ಬರೋದು ಲೇಟಾಯ್ತು. ಅವರನ್ನ ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ ಈಗ ತಾನೆ ಬಂದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಊಟದ ಚೀಲವನ್ನು ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟಳು. ಅವನು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದು ಬೂಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದ. ಶಾಂತಾ ಅವನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಗಂಡನ ಸವೆದು ಸಣಕಲಾಗಿದ್ದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಳು.

'ರೀ ಒಂದೊತ್ತೆ ಒಳ್ಳೇ ಚಪ್ಪಿ ತಗೊಳ್ಳಿ. ಅವು ನೋಡಿ ಹೇಗೆ ಸವ್ವೋಗಿದಾವೆ.